

Position paper BO Akkerbouw

Rondetafelgesprek over gewasbeschermingsmiddelen

Tweede Kamer, 21 november 2024

Samen met doelsturing naar een beter resultaat

Grote verantwoordelijkheid

De akkerbouwsector is een belangrijke sector als het gaat om duurzaam bodembeheer, biodiversiteit en gewasbescherming. Het beschermen van onze gewassen in alle stadia (veredeling, teelt, handel en verwerking) is belangrijk voor het verzekeren van voldoende plantaardig voedsel. Met circa 550.000 hectare en ongeveer tweederde van het totaalgebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de land- en tuinbouw heeft de akkerbouw een grote verantwoordelijkheid.

Als akkerbouwsector hebben we in te spelen op de effecten van klimaatverandering, een veranderend pakket aan gewasbeschermingsmiddelen, behoud en versterking van de bodemkwaliteit, verminderen van de impact op de omgeving en omwonenden, veranderende marktwensen, op de publieke en politieke opinie en – last but not least – op het veiligstellen van het bedrijfsrendement voor de korte en langere termijn.

Vorderingen Actieplan Plantgezondheid

BO Akkerbouw en haar 14 leden werken met [het Actieplan Plantgezondheid](#) samen aan het stimuleren en faciliteren van akkerbouwers om steeds duurzamer te telen. De afgelopen jaren maakten we daarbij [vorderingen op de speerpunten van het Actieplan](#) met onder meer:

- Weerbaar teeltsysteem (met o.a. robuuste rassen, vitale bodem en biostimulanten)
 - Met het initiatief Geïntegreerd teeltadvies werken we aan de [versnelling](#) van geïntegreerde teelt (ook wel ICM of Integrated Crop Management)
- Precisielandbouw en vergroening middelenpakket (met verlagen milieu-impact)
 - Veel aandacht en inzet voor het reduceren van emissies
- Versterken biodiversiteit (met o.a. de BiodiversiteitsMonitor Akkerbouw of BMA)
 - De [BMA is gelanceerd](#); in enkele regio's draaien pilots bij akkerbouwers
- Milieuprestaties inzichtelijk maken voor de markt (voor versterking verdienvermogen)
 - Lancering [TopCrop](#), zodat zichtbaar wordt dat gecertificeerde akkerbouwers op het hoogste duurzaamheidsniveau van de internationale markt acteren

Geïntegreerd teeltadvies

Begin 2022 lanceerden we het [initiatief Geïntegreerd teeltadvies](#). Dit omvat:

- Eenduidig advies

Akkerbouwers telen in hun bouwplan meerdere gewassen en hebben daarmee met diverse leveranciers, afnemers en erfbetreders te maken. Een eenduidig advies over en het toepassen van geïntegreerd telen werkt bevorderend; hiervoor kozen we bij het Actieplan Plantgezondheid voor de aanpak van [Integrated Crop Management \(ICM\) van Wageningen University & Research](#) (WUR). Deze aanpak is vervolgens ook door andere (markt)partijen overgenomen. Vanuit het Actieplan dragen we het uit via: [pilots bij BO-leden](#), praktijkpilots samen met Artemis, organisatie van [ICM-velddagen](#), [Netwerkbijeenkomsten Plantgezondheid](#) en publicatie van [factsheets](#) en [brochures](#). Veel van de kennis komt uit projecten die akkerbouwers via het [programma Kennis en Innovatie](#) van BO Akkerbouw zelf initieerden en deels financierden.

Wij zouden het een positief signaal vinden als ook overheden de lijn van ICM gaan volgen in plaats van de inmiddels wat achterhaalde inzet op Integrated Pest Management (IPM). In plaats van het vooropstellen van de plaag en de inzet van gewasbeschermingsmiddelen is het zaak om juist breder te kijken naar de gezondheid van het gewas.

- Registratie, monitoring en benchmark

Een gestructureerde en systematische werkwijze helpt de ICM-aanpak bij telers te bevorderen. Zij kiezen zelf wat past bij hun bedrijfssituatie en teeltomstandigheden (doelsturing). Met benchmarking willen we resultaten van de teeltaanpak zichtbaar maken op individuele (adviseur en teler) en collectieve (sector) basis. Dit stimuleert vergelijken, leren, verbeteren en verantwoording naar marktpartijen, politiek en samenleving. Met dit initiatief focussen we op doelsturing via kritische prestatie-indicatoren, waarbij BO Akkerbouw en haar leden kiezen voor milieu-impact en de KPI's die wetenschappelijk zijn bepaald voor de BMA. Op termijn zal de Milieu-indicator Gewasbescherming hierbij behulpzaam zijn

Taskforce Phytophthora

Najaar 2023 manifesteerde de aardappelziekte Phytophthora zich op grote schaal. De te verwachten doorwerking voor latere jaren zetten het perspectief van de aardappelteelt op het spel. Met het Actieplan Plantgezondheid is de [Taskforce Phytophthora](#) opgezet, waarbij de ketenaanpak van BO Akkerbouw en de samenwerking met partners effectief blijkt. Mede op basis van voornoemd ICM-model is een [geïntegreerde aanpak van Phytophthora](#) uitgewerkt. In 2024 [sloeg Phytophthora al heel vroeg in het seizoen toe](#), met als gevolg dat telers hoge kosten moesten maken om een oogstbaar product te krijgen en dat – vooral in de biologische teelt – forse opbrengstderving optrad. De [strijd tegen Phytophthora bleek desondanks wel effectief](#) en zal dan ook in 2025 een vervolg krijgen.

Emissiereductie

Naast inzet op vermindering van gebruik van chemie is de akkerbouw met het Actieplan actief om emissies van gewasbeschermingsmiddelen te reduceren. Enkele activiteiten:

- Het thema komt aan de orde bij tientallen bijeenkomsten van BO-leden;
- De campagne [#Emissiereductiesprint](#), samen met LTO Nederland en het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW), met een [online mediacampagne](#) en [webinars](#);
- In het certificatieschema TopCrop is het invullen van [emissieprotocollen nagenoeg gesloten erf en perceel](#) als eis opgenomen;
- Met een project zijn driftreducerende maatregelen getest en gedemonstreerd op toepasbaarheid in de praktijk en op effectiviteit. [Resultaten worden breed gedeeld](#).

Oproep teeltvoorschriften

Tot slot doen wij een beroep op de Tweede Kamer om de capaciteit voor handhaving van de zogeheten '[teeltvoorschriften](#)' te vergroten. Met deze voorschriften leggen wij als akkerbouw de lat steeds hoger voor wat betreft teelthygiëne. Dit is een uniek systeem, waarbij de sector zelf – altijd met breed draagvlak van ondernemers en alle relevante sectororganisaties – steeds weer de eigen werkwijze aanscherpt, verbetert en vastlegt. Doel is een gezonde sector en minder inzet van gewasbeschermingsmiddelen. Denk daarbij aan [voorschriften die de verspreiding van ziekten als Phytophthora zoveel mogelijk beperken](#).

Alleen het ministerie van LVVN kan zorgen voor een effectieve handhaving van de teeltvoorschriften. Op dit moment zien wij dat de capaciteit van de uitvoerende diensten daarvoor tekortschiet. Beschikbare bedragen worden niet geïndexeerd en bewegen niet mee met de gestegen ziektedruk. Met een relatief beperkte inzet van middelen kan hier naar onze mening een belangrijke slag geslagen worden in het voorkomen van ziekten en plagen en daarmee in het beperken van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Als sector worden wij geremd in verdere verduurzaming als niet alle telers de hygiënemaatregelen nemen die op basis van praktijkkennis en wetenschappelijke inzichten noodzakelijk zijn. Daarom onze oproep vanuit de sector aan de Tweede Kamer om hierop in te zetten.